

Išaugusių energetinių resursų kainų poveikis pramonei.

Siūlomos amortizacijos priemonės

Prezentaciją parengė:
Vaida Pranaruskaitė

Žaibiško gamtinių dujų kainų kilimo priežastys:

1 2021 m. rudenį dujų atsargos saugyklose Europoje buvo maždaug penktadaliu mažesnės nei prieš metus. Pagrindinė to priežastis yra užsitęsusi 2020 m. žiema Europoje: užsitęsęs šildymo sezonas išaugino paklausą.

2 Spartus ekonomikos ir pramonės atsigavimas, ypač ryškus Azijos šalyse, kaitino gamtinių dujų ir elektros paklausą.

3 Dėl 2021 m. vasarą vykusių Norvegijos dujų infrastruktūros remonto darbų, dujų tiekimas iš šios šiaurės šalies sulėtėjo.

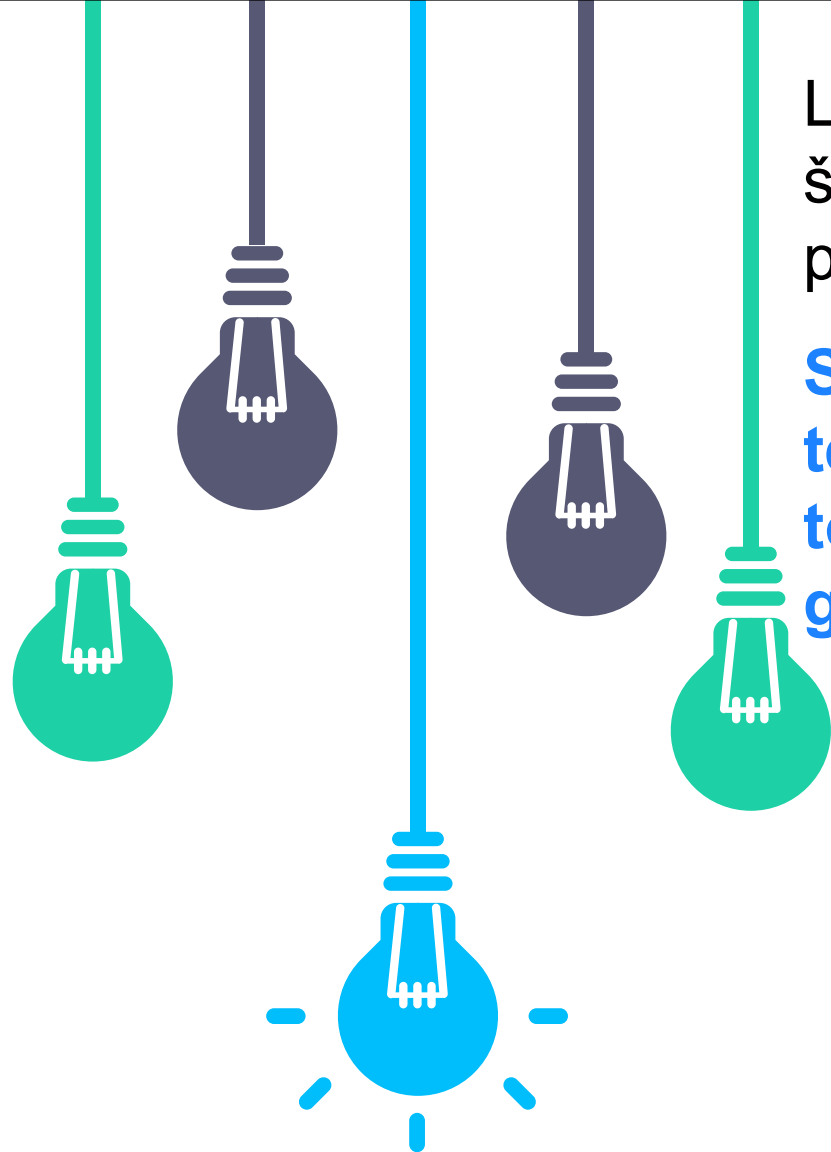
Žaibiško gamtinių dujų kainų ES kilimo priežastys:

4 Sumažėjęs dujų kiekis iš Rusijos. Gamtinės dujos, atkeliaujančios iš Rusijos ir Norvegijos, sudaro bene pusę viso Europoje suvartojamų dujų kiekio. Sumažėjusį dujų kiekį iš Rusijos iki karo su Ukraina lėmė:

- a) gaisras vienoje iš didžiausių dujų perdirbimo įmonių pasaulyje, kuri veikia Sibire,
- b) spaudimas Vokietijai kuo greičiau patvirtinti dujotekį: sumažėjęs dujų tranzitas per Ukrainą ir prieš 2021 m. Kalėdas sustojęs gamtinių dujų tiekimas per Lenkiją į Vokietiją einančiu Jamalo-Europos dujotiekiu.

5 Rusijai užpuolus Ukrainą, gamtinių dujų kaina tapo agresoriaus įrankiu. Per vieną parą gamtinių dujų kaina padidėjo 32,2%.

Lietuvos įmonių, kurių technologiniai procesai paremti šiluminės ir elektros energijos naudojimu, veikla yra priklausoma nuo gamtinių dujų kainų.

Susidarė situacija, kad didelė dalis stiklo, tekstilės ir kitų energijai imlios pramonės įmonių tokių kaštų gali nebepakelti ir svarsto/ ruošiasi gamybos stabdymui.

Stiklo pramonė

Šiuo metu stiklo pramonėje net 70% sąnaudų (vietoje įprastinių 20%) sudaro išlaidos dujoms ir elektrai.

Tekstilės pramonė

Išlaidos energijai jau viršijo 35 – 45 % tekstilinių medžiagų dažymo ir apdailos gamybos sąnaudų (vietoje įprastinių 17 – 20 %).

Svarbiausios problemos, su kuriomis susiduria gamtinių dujų kainoms imlūs pramonės sektoriai

Įmonės negali greitai (užsakymo - pardavimo ciklas 6-12 mėn.) perkelti kainos savo užsakovams.
Dėl to netenka apyvartinių lėšų, atsiranda likvidumo problemų.

Dėl įmonių veiklos stabdymo neišvengiamai sutriks tiekimo grandinės, darbuotojai neteks darbo, Lietuvos biudžetas pajamų, o ekonomika - augimo potencialo.

Įmonės išnaudojo savo finansines galimybes ir pradeda dirbti / dirba nuostolingai.

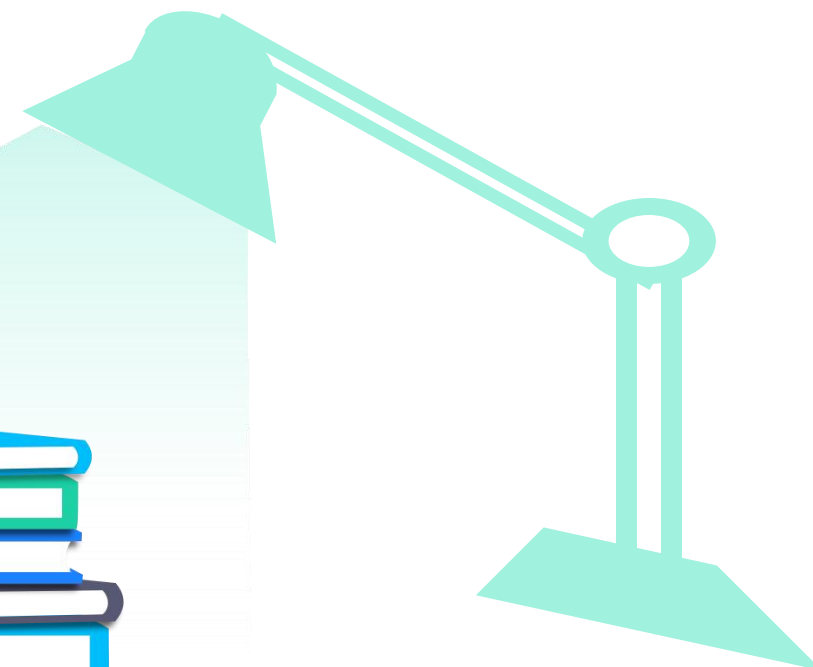
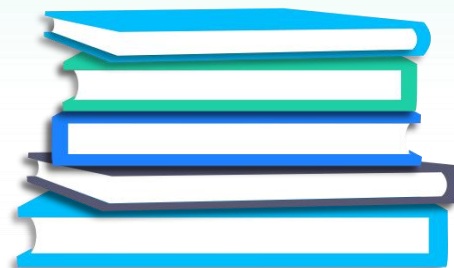
Dalis įmonių jau tampa sunkumus patiriančiomis ir negalės dalyvauti (jei neužsidarys visai) paramos programose.

Vyriausybė vėluoja pristatyti įmonėms pagalbos priemonių paketą ar kompensuoti dalį išlaidų gamtinėms dujoms ir elektrai.

PASIŪLYMAI

- Skubos tvarka labiausiai dėl gamtinių dujų ir elektros kainų šuolio nukentėjusioms pramonės šakoms numatyti kompensacines ir kitas priemones, skirtas padėti amortizuoti aukštų gamtinių dujų ir elektros kainų neigiamą poveikį.
- Sudaryti galimybę įmonėms atsiskaityti už dujas ir elektrą per keletą metų laikotarpį pagal atsiskaitymo grafiką. Vyriausybė galėtų nustatyti dujų kainą, kurią viršijus, perviršio mokėjimą būtų galima išdėstyti ateinantiems metams, kad išteklių brangimas būtų laipsniškai perkeliamas į prekių ir paslaugų kainas.
- Suteikti įmonėms paramą paskolomis ir garantijomis per INVEGA ir VIVA su 100 proc. palūkanų kompensavimu.
- Sustabdyti energetikai imlioms įmonėms mokesčių nepriemokų grąžinimą pagal sutartis, sudarytas su Sodra ir VMI Covid-19 pandemijos prastovų metu bei nukelti jų grąžinimo terminus 2 metams.
- Suteikti paramą pertvarkant dujų ūkį perėjimui į suskystintų dujų (propano/butano) arba, kur įmanoma, kitų kuro rūšių naudojimą, laikinai supaprastinant reikalavimus ir pagreitinant procedūrinius svarstymus dėl reikalingų leidimų ir sprendimų valstybinėse institucijose.

PASIŪLYMAI

Skubos tvarka parengti priemonių paketą ir numatyti paramą, naudojant ES struktūrinių fondų lėšas: energijos vartojimo/ taupymo mažinimo priemonėms, energiją taupančių įrengimų ir technologijų įsigijimui, gamybos įmonių pastatų modernizavimui, našumo didinimo, naujų technologijų ir priemonių diegimui (tai pasitarnautų energetinei priklausomybei mažinti ir keičiant žaliavų kryptį).

Įmonių patiriami nuostoliai dėl kainų šuolio atsispindės balansuose, tačiau šioms įmonėms neturi būti užkirstas kelias pasinaudoti planuojama parama. Siūloma lanksčiai vertinti įmonių, teikiančių paraišką, pelningumo rodiklius ir suteikti galimybę įmonėms, patiriančioms laikinus sunkumus, dalyvauti visose energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonėse. Dalis įmonių priklauso įmonių grupėms, tokiu atveju, siūlome vertinti įmonių grupės, o ne pavienių įmonių, rezultata.

Skubiai įsteigti tarpinstitucinę komisiją, kurios tikslas – operatyviai koordinuoti veiksmus ir rasti sprendimus, padėsiančius pramonei Rusijos invazijos į Ukrainą ir energetinių resursų kainų didėjimo laikotarpiu bei užtikrinti sprendimų įgyvendinimą. Tarpinstitucinėje darbo grupėje turėtų dalyvauti ekonomikos ir inovacijų, energetikos, finansų ministerijų, pramonės ir mokslo atstovai.

Skubiai atnaujinti / pratęsti paramą pramonės įmonėms atsinaujinančios energetikos projektų bei alternatyvių energijos išteklių diegimui. Prioritetine tvarka energetiškai imlioms įmonėms, įmonėms su dideliu darbuotojų skaičiumi (ar įmonių grupėms), eksportuojančioms įmonėms suteikti didesnę finansavimo intensyvumą. Kartu siūloma laikinai taikyti supaprastintus reikalavimus bei pagreitinti procedūras reikiams leidimams gauti.

Išnaudoti galimybę pasinaudoti ES Sanglaudos fondo lėšomis tiek Sostinės, tiek Vidurio ir Vakarų Lietuvos statistiniams regionams: Vyriausybės derybos su EK dėl lėšų perskirstymo dar tebevyksta.

KAS VYKSTA DABAR?

Pradėtos konsultacijos su Europos Komisija dėl valstybių paramos verslui krizės, susijusios su Rusijos invazija į Ukrainą metu. Priemonės turi padėti tiek šalies, tiek visos ES ekonomikai.

Projektiniame EK pasiūlyme kalbama apie laikiną paramą likvidumui užtikrinti (garantijų ir subsidijuojamų paskolų forma) bei pagalbą papildomoms išlaidoms, atsiradusioms dėl ypatingai didelių dujų ir elektros kainų.

Tai gali būti įvairių formų pagalba, įskaitant dotacijas įmonėms, kurios ypatingai priklausomos nuo energetinių resursų ir kainų.

Patobulintame 2022 metų biudžete numatyta, jog parama verslui išaugus energijos prekių kainoms sieks 120 mln. eurų.

Klausimai:

- 1. Kada šie pinigai pasieks įmones?**
- 2. Ar jie pasieks tas įmones, kurioms iš tiesų reikia paramos?**
- 3. Kokios konkrečios priemonės situacijai gerinti bus taikomos?**
- 4. Kaip buvo paskaičiuotas šios paramos dydis?**

Děkoju už
děmesj!

